

Adam Loret (1884 – ok. 1940)

Dyrektor ADAM LORET

(1884 – ok. 1940)

Adam Stefan Loret syn Sydona Karola i Eugenii Górnikiewicz urodził się 26 grudnia 1884 roku w Jaśle. Uczęszczał do Szkoły Wydziałowej Męskiej, a później do Wyższego Cesarsko-Królewskiego Gimnazjum w Jaśle. Maturę uzyskał w 1904 roku. Studiował w Krajowej Szkole Gospodarstwa Lasowego (od 1909 roku zmieniła nazwę na Wyższą Szkołę Lasową) we Lwowie i następnie w Akademii Leśnej w Tharandcie w Saksonii (1907 lub 1909), specjalizując się w urządzaniu lasu. W latach 1910-1920 pracował w prywatnych lasach dóbr Sucha koło Żywca, należących do Branickich, najpierw jako technik leśny, później kierownik urządzania lasów i pełnomocnik dóbr.

1 listopada 1920 r. przeszedł do służby państwowej i objął stanowisko p.o. Zarządu Okręgowego Dóbr Państwowych. 10 października 1921 r. został mianowany naczelnikiem, a 1 lutego 1925 r. dyrektorem Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie. Był działaczem Związku Zawodowego Leśników. 1 października 1926 r. minister rolnictwa i dóbr państwowych Aleksander Raczyński zlecił Loretowowi jako nadzwyczajnemu delegatowi do spraw administracji lasów państwowych przeprowadzenie inspekcji wszystkich lasów państwowych w kraju i przedstawienie wniosków co do koniecznych zmian w ich administracji i gospodarce.

W 1928 r. Loret zakończył swą misję „nadzwyczajnego delegata” i został skierowany do współpracy z dyrektorem Departamentu Leśnictwa w Ministerstwie Rolnictwa, Janem Miklaszewskim. W 1928 roku opublikował swój program reform gospodarki leśnej: „Główne wytyczne państwowego gospodarstwa leśnego”. Uzasadniał w nim tezę zwolenników etatyzmu, że dla osiągnięcia z lasów państwowych największego dochodu przy zachowaniu ciągłości i trwałości użytkowania konieczne jest przejęcie ich przez administrację lasów państwowych. Adam Loret był zwolennikiem objęcia przez państwo kontroli nad całą gospodarką leśną w kraju. Według niego „Tylko państwo, jako właściciel, jest w stanie racjonalnie gospodarować lasami, uwydatniając wszystkie ekonomiczne, przyrodnicze i kulturowe korzyści płynące z nich dla kraju”.

Po utworzeniu w 1930 roku Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych Loret został 1 stycznia 1931 powołany na jej kierownika z zadaniem realizowania nowej leśnej polityki gospodarczej państwa. Przeprowadził wówczas inwentaryzację zasobów leśnych, likwidację umów z przedsiębiorcami prywatnymi, m.in. z angielską firmą „The Century European Timber Corporation” na eksploatację Puszczy Białowieskiej.

Adam Loret, pierwszy dyrektor naczelny Lasów Państwowych. Fot. „Echa Leśne” (1936)

Adam Loret, trzeci od lewej w jasnym płaszczu. Wizyta w Nadleśnictwie Osiek na terenie Puszczy Bydgoskiej, podczas gradacji sówki choinówki w 1933 roku. Fot. archiwum Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu

Dyrektor Adam Loret (w środku) z uczestnikami Zjazdu Leśników Polskich w Toruniu w maju 1933 roku. Z lewej (w białym płaszczu) wojewoda pomorski Stefan Kirtiklis, z prawej gen. Stefan Pastawski. Zdjęcie wykonano w centrum miasta u stóp pomnika Mikołaja Kopernika. Fot. archiwum Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu

Tabliczka przy Dębie Pamięci dyrektora Adama Loreta w rezerwacie przyrody „Cisy Staropolskie” w Wierchlesie. Fot. Mateusz Stopiński

Nastąpiło też, przejęcie użytkowania lasu i sprzedaży drewna przez administrację lasów państwowych oraz podjęcie przez nią przerobu drewna. Ponadto, zorganizował eksport materiałów drzewnych, powołując do życia przedsiębiorstwo Polska Agencja Drzewna „Paged” i był inicjatorem budowy portu drzewnego w Gdyni. Gdy 1 lutego 1934 roku weszła w życie nowa organizacja administracji lasów państwowych, Loreta został mianowany przez Prezydenta RP Ignacego Mościckiego pierwszym dyrektorem naczelnym Lasów Państwowych. Na tym stanowisku pozostał aż do wybuchu drugiej wojny światowej.

W wyniku konsekwentnej realizacji swej polityki gospodarczej, a miała ona początkowo wielu przeciwników, osiągnął Loreta poważne zwiększenie dochodowości lasów państwowych. Cieszył się poważaniem międzynarodowych kół gospodarczych i finansowych. Po wydaniu 30 listopada 1936 r. Dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej o państwowym gospodarstwie leśnym, aprobującym politykę Loreta, ataki jego przeciwników ustały.

Po wybuchu drugiej wojny światowej, 5 września 1939 r., Loreta ewakuował się wraz z Dyrekcją Naczelną na wschód. Z propozycji opuszczenia kraju, tzn. wyjazdu wraz z rządem do Rumunii, nie skorzystał. 17 września został zatrzymany i aresztowany przez oddział wojsk sowieckich w miejscowości Naliboki, po czym przewieziony do więzienia w Nowogródku.

Ostatnie miesiące życia Adama Loreta i okoliczności jego śmierci nie są wystarczająco znane. Podawane są bardzo różne wersje dalszych jego losów. Według wnikliwych badań profesora Józefa Brody, na przełomie 1939 i 1940 r. Loret trafił do więzienia w Mińsku, co potwierdza m.in. świadectwo Konstantego Rdłutowskiego. Profesor Broda nie znalazł w tym świadectwie wzmianki, że Loret mógł być zamordowany przez NKWD na mocy uchwały politbiura WKP (b) z 5 marca 1940 r., stąd wysnuwa wniosek, że mógł zginąć dopiero przy likwidacji więzienia, co nastąpiło po ataku Niemiec na Związek Sowiecki, w czerwcu 1941 r. Jak się wydaje, ostateczne wyjaśnienie daty śmierci Adama Loreta mogłoby nastąpić w wyniku ujawnienia dokumentów z archiwów rosyjskich i białoruskich z tamtych czasów, ale jak wiemy, są dla nas niedostępne, jeżeli w ogóle jeszcze istnieją.

Adam Loret jest wymieniony jako ofiara Zbrodni Katyńskiej dokonanej przez sowieckie NKWD w Mińsku w publikacji Z. Peszkowskiego i S. Zdrojewskiego. Gdyby ta wersja uzyskała ostateczne potwierdzenie w dokumentach, oznaczałoby to, że Adam Loret został rozstrzelany w więzieniu w Mińsku, a zwłoki trafiły na wielkie leśne cmentarzysko w Kuropatach, gdzie do dzisiaj nie przeprowadzono ani ekshumacji, ani godnego upamiętnienia dziesiątków tysięcy pomordowanych, w tym Polaków.

Adam Loret był żonaty z Haliną Marią z d. Siewierską. Dzieci nie miał.

Dąb Pamięci posadzono Adamowi Loretowowi w Wierchlesie (Nadleśnictwo Zamrzenica) na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu, 12 października 2013 roku.

Tadeusz Chrzanowski

Źródła:

Grzywacz A. (red.), **Adam Loret.** Pierwszy dyrektor naczelny Lasów Państwowych, Polskie Towarzystwo Leśne, Warszawa 2010

Peszkowski Z.A.J., Zdrojewski S.Z.M., Leśnicy w grobach Katynia, Warszawa-Łódź-Orchard Lake 2001